

ÖĞRENİYORUZ!

İSLAM'IN ALTIN ÇAĞI (750-1258)

İslam Uygarlığı, kuruluşundan hemen 50 sene sonra sınırlarını Arabistan çöllerinden Mısır, Mezopotamya ve İran sınırlarına kadar ilerletmiş, Bizans'ın gücünü zayıflatmış, Portekiz'e kadar uzanan bir uygarlığa kavuşmuştur. Bunlar sadece askeri başarılarla kalmamış su yolları ele geçirilmiş, tarım devrimini gerçekleştirecek biçimde farklı ürünleri Akdeniz mevsimine uygun biçimde ıslah etmişlerdir. Üretkenliği arttırmışlardır. İslam Uygarlığı, VIII. yüzyıl ile XIII. yüzyıllar arasında bilimsel ve felsefi düşün anlamında dünyanın önderi konumuna gelmiştir. Yunan bilgeliğinin mirasçısı olmuşlar ve bu bilgeliği sonraya taşımışlardır. Bu dönem özellikle Batılı tarihçiler tarafından "İslam Rönesansı" olarak adlandırılmaktadır. Yine bu devre "İslam'ın Altın Çağı" da denmektedir. Bu dönemde matematikten tıba ve fiziğe kadar pek çok alanda eşi benzeri görülmemiş başarılarla imza atılmıştır.

MÜZE GEZİYORUZ!

İSLAM BİLİM VE TEKNOLOJİ TARİHİ MÜZESİ

İstanbul'da Gülhane Parkı'nın içindeki Saray Sur Duvarına bitişik Has Ahırlar Binası'nda yer alır. Osmanlı

Dönemi'nde, padişahın

ve yakın hizmetindekilerin atlarının bulunduğu ahırlara Has Ahır (İstabl-ı amire) denilmiştir. İslam bilim tarihçisi Prof. Dr. Fuat Sezgin tarafından hazırlanarak 2008 yılında açılan müze, üç bin 500 metrekarelik sergi alanı ve toplam 585 alet, cihaz kopyaları, maket ve model koleksiyonuyla alanında Türkiye'de ilk ve Frankfurt'tan sonra dünyada da ikinci örnek olmasıyla öne çıkıyor. Elli yılı aşkın süredir yaptığı çalışmalarla tanınan kurucusu Prof. Dr. Fuat Sezgin, orijinal kaynaklarda yaptığı araştırmalarıyla bilim ve medeniyet tarihindeki gelişmelerin kopuk olmadığı, aksine bütünlük oluşturduğu görüşünü taşır. Bilimsel eserlerin estetik ve öğreticiliği, bıraktığı izlenim ve kazandırdığı bilgiyle özel bir etkileyici gücü olmakla birlikte, geçmişteki İslam dünyasının bilimler tarihindeki süreci de belgeleriyle ortaya konmuştur. Ayrıca, Doğu-Batı Bilim kültürünü birleştiren bir köprü niteliği taşır.

İLHAM VERENLER... PROF. DR. FUAT SEZGİN...

• 1943'de ünlü Alman bilgin Ritter'in öğrencisi oldum. İkinci hafta seminerine gittiğimde gecikmişim. Cebinden altın saatini çıkardı ve bana göstererek; "Üç dakika geciktiniz. Bu bir daha tekerrür etmemelidir!" dedi. Ben ona sadece "Tamam!" demekle kalmadım, hakikaten o günden sonra bütün hayatımda randevularıma gecikmeme prensibine azami dikkat ettim.

• Hocam bana bir gün günde ne kadar çalıştığımı sordu. 13-14 saat dedim. Bana dedi ki "Bu tempoyla bilgin olamazsınız. Eğer bilgin olmak istiyorsanız buna birkaç saat daha eklemeniz gerekir." O söz bana öyle tesir etti ki hakikaten 70 yaşına kadar devam edecek bir tempo yakaladım, günde 17 saat çalışmaya başladım.

• 1960 darbesinin ardından 147'likler listesiyle üniversitedeki görevimden uzaklaştırıldım. Bunu gazeteden okuduğumda yaptığım şey kütüphaneye gidip kitap okumaktı. Sona elimde bir bavulla Almanya'ya gittim. Bavulumda 20-25.000 el yazması vardı.

• Hiç not tutmazdım, hocalarım anlatır ben kafama yazardım. Bugüne kadar 400.000'dan fazla el yazması gördüm. 60 ülkenin kütüphanelerini gezdim.

• İslam Bilimler Tarihi eserimi yazmaya başladığımda "Bunu bir Türk yapamaz" dediler. Yapabileceğini gösterdim.

• Başarılı olmak istiyorsanız dünya nimetlerin feragat etmelisiniz. Bazen masa başında yorulduğumu hissediyorum. Ara sıra biraz dinlenmek istiyorum. Sonra hemen şu geliyor aklıma: "Vakit geçiyor vakit! Zaman geçiyor. Kendine nasıl zaman tanıyabilirsin?"

#MEDENİYETİMİZ

- ▶ 1960 darbesinde İstanbul Üniversitesi'ndeki görevinden atıldı
- ▶ Araştırma ve öğretim faaliyetlerine Frankfurt Üniversitesinde devam etti
- ▶ Günde 17 saat çalışarak İslam bilim ve teknoloji tarihi araştırmaları yaptı
- ▶ Sahasında yazılan en kapsamlı eser olan 18 ciltlik İslam Bilim Tarihi'ni yazdı
- ▶ İslam ilim tarihi konusundaki Avrupa merkezci önyargıları yerle bir etti
- ▶ Goethe Üniversitesi'nde İslam Bilim Tarihi Enstitüsünü ve müzesini kurdu
- ▶ 27 dili çok iyi derecede biliyordu

Fuat Sezgin
1924 - 2018

"İslam medeniyetinin büyüklüğünü insanımıza anlatmak, Batılılara anlatmaktan daha zor"

• İnsanlar kendilerine her gün "Bugün ne öğrendin bugün yeni bir hayır işledin mi?" diye sormalıdır. Benim çalışma yılım 365 gündür. Ben Cumartesi Pazar bile sabah 07.30'da enstitüdeyim. Zaman kaybı olmasın diye çantamda getirdiğim ekmek ve dolaptaki reçelle 10 dakikada kahvaltımı yapar hemen çalışmaya başlarım. Bilim adamlarından buna yakın çalışma isterim. Eğer böyle yapamazsak modern cumhuriyetimizi, modern ülkemizi kalcındıramayız.

• Türkler mensubu oldukları medeniyetin ne kadar yüksek olduğunu görecekler; benim ilk hedefim bu.

• . Zaruri bulduğum zaman hemen bir dil öğreniyorum mesela coğrafya ciltlerini yazmaya başladığımda baktım Rusça'sız olmaz. Rusça öğrenmeye karar verdim, Rusya'ya gittim.

TASAVVUFTA MEVLEVİ YOLUNUN ÖNCÜSÜ

Mevlana Celaleddin-i Rumi

İlahi aşka adanmış 66 yıllık ömrü süresince insana ve hayata dair kapsayıcı eserler bırakan Hazreti Mevlana, **tasavvufi öğretinin** **ışlandığı önemli eserleriyle** yüzyıllardır insanlığın yolunu aydınlatmaya devam ediyor

1207

30 Eylül'de Belh şehrinde dünyaya geldi

Yaklaşan Moğol istilası nedeniyle Belh'ten ayrıldı

1222

Önce Mekke, Medine, Şam, Erzurum, Anadolu'nun muhtelif şehirleri ve son olarak da Karaman'da bir süre yaşadı

1229

Anadolu Selçuklu Sultanı Alaaddin Keykubat'ın daveti üzerine Konya'ya göç etti

1244

Şems Dönemi

Şems-i Tebrizi Konya'ya gelip kendisiyle görüşünce, Mevlana'nın üzerinde etki bıraktı

Semaya başlayan Mevlana, hayatının sonraki bölümünü şiire, musikiye ve semaya ayırdı

Ömrünün son 10-15 yıllık zaman diliminde Mesnevi'yi ortaya çıkardı

1273

"Şeb-i Arus"

17 Aralık'ta "sevgilisi"ne kavuştu

Onun için ölüm, aşka ve sevgiliye kavuşmaktı. Bu nedenle öldüğü gün "düğün gecesi" anlamına gelen "Şeb-i Arus" adıyla anılıyor

BAZI ESERLERİ

- **Mesnevi**
26 bin beyte yaklaşan 6 ciltlik eser. Mevlana'nın tasavvufi fikir ve düşünceleri yer alıyor
- **Divan-ı Kebir**
Gazel, terki-i bend ve rubailerden oluşan 40 bin beyitlik bir eser
- **Fihri Ma Fih**
Mevlana'nın sohbetlerini içeren bir eser
- **Mecalis-i Seba**
Mevlana'nın camilerdeki vaazlarını içeriyor
- **Mektubat**
Mevlana'nın devlet büyüklerine yazdığı mektuplardan oluşuyor

17.12.2022

[illegible]

KÜLTÜRÜMÜZE YÖN VERENLERİ TANIYORUZ: ÇAĞINININ ÇOK ÖTESİNDE BİR DAHİ: CEZERİ

Bu topraklardan, bizden, Doğu'dan bir mucit, Cezeri günümüzden yüzlerce yıl önce önce teknolojiye ölümsüz damgasını vurdu. Merak etti, hayal etti, sorular sordu, çalıştı, tasarladı ve ilkleri başardı. İnsanlığın bilimsel mirasına eşsiz bir katkı sağladı. 13. yüzyılda; 21. yüzyıl teknolojilerinin bile hayal edemeyeceği, başaramayacağı üstelik elektrik, petrol vb. bir enerji kaynağı kullanmayarak sadece su ve hava ile çalışan; parmak ısırtan, akıl almaz, inanılmaz, insan ve hayvan şekilli olağanüstü robotlar, otomatlar, saatler, şifreli kilitler ve kasalar, tulumbalar, güneşin ve ayın günlük durumlarını gösteren makineler, çocuk oyuncakları, su fışkiyeleri, termoslar, kendi kendine çalabilen müzik aletleri tasarladı. Sadece tasarlamakla kalmadı, parçaları birleştirdi; icat ettiği makineleri çalıştırdı. Ondan sonra bu topraklarda onu geçen hatta onun düzeyine gelen bile olmadı.

Cezerî;

- Akıllara durgunluk verecek derecede özgün çalışmalar üretmiş keskin zekâlı bir dâhi,
- Günümüzdeki bilgisayar sistemlerinin temelini atan, bilinen ilk robotları tasarlayan bir bilimsel kişilik,
- Hiçbir modern araç-gerecin olmadığı dönemde otomatik makinelerin temelini atan becerikli bir makine mühendisi,
- Ulusal ve uluslararası düzeydeki uzmanların görüş birliğine vardığı şekilde sibernetiğin, otomasyonun, mekatroniğin ilk örneklerini gösteren bir fizikçi,
- Android makinelerinin temellerini atan evrensel bir zekâ,
- Kendisinden önceki çalışmaları takdir ederek onları daha ileri götürmek konusunda ilham veren, çalışmalarda kendi özgün yorumunu, dokunuşunu, etkisini gösteren bir entelektüel,
- Durmadan çalışan, yorulmak nedir bilmeyen becerikli bir bilgin,
- Kendisini tamamen insanların iyiliği için adanmış ve hayatı boyunca bu ideal için çalışmış bir hayırsever,
- Günümüzde tüm motorlu araçlarda yer alan ve araçların ilerlemesini sağlayan krank milini, Sanayi İnkılabı'ndan 300 yıl önce buhar makinelerini bulan azimli bir mucittir.

Sibernetik ve otomatik sistemlerin başlangıcı konusunda Fransızlar, Descartes'ı (Dekart) ve Pascal'ı (Paskal); Almanlar Leibniz'i (Laybniz); İngilizler Bacon'u (Beykın) temel alırlar. Oysa onlardan 400 yıl önce Cezerî, sibernetiğin ilk tohumlarını atmıştı. "Tıp" denilince akla nasıl İbni Sina, "matematik" denilince akla Harezmi, "felsefe" denilince akla Farabi geliyorsa "sibernetik" denilince de akla Cezerî gelir.

(Metin ÖZDAMARLAR, Eğlenceli Tarih: Cezeri ve Akıllalmaz Eserleri'nden derlenmiştir.)